

17.14x14.68	1	עמוד 13	הארץ - כותרת	11/07/2018	64318220-6
בועז סנג'ור - ראש החטיבה למשפט פלילי וקרימינולוגי - 26330					

אחד מכל 13 חיילים יושב בכלא

בועז סנג'ור

אחת הכותרות המקוממות ביותר שקראתי בשנים האחרונות היא זו: "אלפי אסירים בבתי הכלא הצבאיים נכלאו, כי ערקו בשל קשיים כלכליים" (יניב קובוביץ, "הארץ", 5.7.18). בגוף הידיעה מובאים הפרטים הבאים: כ-70% מחיילי צה"ל בשירות סדיר שכלואים בבתי כלא צבאיים מוגדרים כנתמכי ת"ש (תנאי שירות), בעקבות בעיות כלכליות קשות. מספר החיילים הכלואים עמד ב-2017 על עשרת אלפים. "חלק ניכר מחיילים אלו כלואים בשל עבירות שנובעות ממצבם הכלכלי – 40% נאסרו בשל עריי קות, ו-21% בשל נפקדות. לפי הקצין הבכיר, עבירות אלו מבצעים בעיקר חיילים שברחו מהצבא כדי לעבוד ולסייע למשפחותיהם."

עיון בערך צה"ל בוויקיפדיה מלמד, שבשנת 2017 שירתו בסדיר 134,500 חיילים. מכאן שמדובר בכליאה המונית בשיעור של 7.4% מכלל החיילים (!), וזאת מלבד אינספור ריתוקים למחנה. היקפי כליאה אסטרטגיים כאלה אינם מוכרים בקרב האוכלוסייה האזרחית. גם שם יש אמנם כעשרת אלפים אסירים, אך זאת מתוך אוכלוסייה של כחשעה מיליון תושבים – פי 67 בהשוואה לחיילים הסדירים. ואפילו הכליאה האזרחית נחשבת – בהתאם למחקרים החדשים – לכליאה מופרות ואווילית, שאינה משיגה את מטרתה וביעיקר מרבה סבל, עולה הון תועפות והורסת

חיי משפחות וקהילות.

יתרה מזו: קיימת תובנה שלפיה יש להימנע מתיזוג, מהרשעה וממאסר של קטינים, וזאת הן כדי לאפשר להם להשתקם, הן משום שבגיל צעיר טרם הפנימו את המוסכמות החברתיות והן משום שהמאסר פוגע בהם באופן חמור במיוחד. לפני שנים אחדות הרחיב שופט בית המשפט העליון ניל הנדל את התובנה הזאת גם אל הקבוצה המכונה במחקרים בעולם "בגירים צעירים" – בגילאים שמעט מעל עשרים. גם לגביהם משתדלים לנהוג בתבונה ולהימנע ממאסר והנהגה מתברר, שדווקא חיילי צה"ל הצעירים חשופים לכליאה חסרת אחריות, שיש לה השלכות קשות על עתיד החיילים ועל עתיד החברה.

תשלום שכר מינימום יפתור את הסיבה המרכזית לעריקות חיילים ומאסרם – מצוקה כלכלית קשה של משפחתם

נתון נוסף המובא בידיעה מדירת השינה הנ"ל הוא, שמספר יוצאי אתיופיה הכלואים עמד ב-2017 על 630, וזאת מתוך אוכלוסייה קטנה למדי. "צה"ל הפך את הכלא למנגנון להוציא את אותם חיילים מחוץ למסגרת, הוא שולח את אותם חיילים חלשים פעם-פעמיים לכלא, ואו משחרר אותם

על איי-התאמה". מסלול של כלא וסילוק מהצבא צפוי להכתים את הנער (כן, בגיל 18 מדובר בנער), וליצור אפקט נורא של נבואה המגשימה את עצמה, ובמילים אחרות – להרוס לו את החיים. יש להימנע מכך בכל מחיר. המלה "מחיר" כבר מרמזת על פתרון אפשרי. במקום להתמיד במנגנון הניצול הקיים, שרק בני משפחות מבוססות מסוג גלים לעמוד בו, יש לשלם לכל החיילים הסדירים שכר מינימום. נשמע יקר ולא מעשי? לאו דווקא. שכר המינימום היום הוא 5,300 שקל. הוא יבוא במקום שכר המשולם כיום – 810 שקל לחיילים עורפיים, 1,176 שקל לתומכי לחימה ו-1,616 שקל ללוחמים. נניח שההפרש הוא בממוצע כ-4,000 שקל לחייל. אם נכפיל במספר הסדירים, נקבל 538 מיליון שקל בחודש, 6,456 מיליון שקל לשנה. מזה ניתן להפיק חית 400 מיליון שלפי הידיעה הצבא משלם כתמיכה בנוקמים – דבר שיהפך למיותר כשנאפשר להם להשתכר בכבוד. התוצאה: רפורמה שעלותה כשישה מיליארד שקלים לשנה. תקציב הביטחון השנתי הוא 74 מיליארד שקל. תוכנית כזאת צפויה להעלות את המוטיווציה לשרת, ובכך תתרום לחוסנו של הצבא. תוצר לוואי של הצעתה הוא שגם חרדים רבים ירצו לשרת, ובכך תיפתר בעיה חברתית המעסיקה רבים מדי שנים רבות מדי.